

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

80. An ex divino præcepto quis in articulo mortis teneatur confiteri per interpretem? Et quid, si non esset securus de sua contritione, sed de ea dubitat? Et in tali casu, an sufficiat confiteri unum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

ge doctrinam, Ref. 1. not. præterita, & ex Ref. 2. §. ult. & signatur in principio Ref. seq.

obligari ad confessionem per interpretem, quando nullo alio modo potest quis aliquid saltem peccatum immediatè declarare Confessario, quod probatur autoritate Angelici Magistri D. Thom. in *addit. ad 3. part. q. 9. art. 3. ad 2.* ubi affirmare videtur præceptum contritionis obligare ut medio interprete quis confiteatur, cum aliter non potest, quod in aliquo casu verum esse debet, ne alioqui à tanto doctore recedamus. Canus autem existimat S. Thomam in hoc tantum casu fuisse locutum. Idem docet Sylvester, ex Dominicana familia. Secundò probatur ratione, nam ipsum naturæ lumen, & multò magis gratia, manifestat teneri hominem in articulo mortis diligentiorè suæ salutis curam gerere, posthabito mundano honore, aut alia difficultate: ergo si reus sit culpæ lethalis, tenetur eam confiteri Sacerdoti medio interprete si aliter non possit. Probatur consequentia primò, quia aliter non exiguo damnationis periculo exponetur, nam sine confessione non deletur culpa lethalis, nisi per contritionis actum (saltem si non recipiat aliud Sacramentum,) contritionem autem veram habere valde difficile est, præsertim in articulo mortis, cum ex una parte corporis imbecillitas impedit animi promptitudinem; ex altera timor gehennæ ad attritionem alliciat. Si autem confiteatur, certum est sufficere attritionem, saltem si existimetur contritio, quamvis revera contritio non sit; & ita docet Jacobus Granadus de *Sacramentis in 3. part. contr. 7. tract. 1. disp. 9. sect. 6. num. 28.* ubi citat Suarez, & Canum.

Sup. contentio in hoc §. in Ref. 1. not. primæ hujus Ref. à §. 2. usque in finem dictæ Ref. & infra in Ref. seq. in §. Nota verò, & sec. & in alio §. ejus annot.

3. Notandum est tamen etiam stando in prima sententia, quòd si penitens existens in peccato mortali habet probabilem existimationem de sua contritione, nec ex præcepto propriæ charitatis, tenetur in articulo mortis confiteri per interpretem, quia tunc non videtur ea confessio moraliter necessaria ad salutem, nec Deus videtur obligare cum tanto onere, & quia ille modus confessionis de se est publicus: si autem probabiliter dubius est de sua contritione, tunc ex præcepto divino & naturali propriæ charitatis tenetur confiteri per interpretem, ne se exponat periculo æternæ damnationis, quia cum absolutè teneatur Deo satisfacere, meritò in casu dubio obligatur. Potest tamen tunc penitens ea peccata confiteri, quæ cum minori infamia explicare potest, tacitis iis, ex quibus notabilis infamia vel sibi, vel alteri sequi potest, non enim in eo casu tenetur facere confessionem materialiter integram, sed formaliter, & ita docet Fagundez *pr. 2. lib. 1. cap. 6. mon. 8.* Hurtadus de *Sacram. Pœnit. disp. 8. diff. 2. Præpos. in 3. p. q. 4. de confess. dub. 1. num. 68.*

RESOL. LXXX.

An ex divino præcepto quis in articulo mortis teneatur confiteri per interpretem?

Et quid, si non esset securus de sua contritione, sed de ea dubitat?

Et in tali casu, an sufficiat confiteri unum tantum peccatum mortale, & reliqua in genere?

Et an satis sit peccata venialia confiteri?

Et notatur aliquem posse validè per scripturam confiteri Sacerdoti præsentem, dando ipsi legendam, & significando se accusare de omnibus illis, quæ scripto tradit.

Imò, & cum possit aliter confiteri, nullum est præceptum prohibens talem confessionem.

Sed difficultas est, an penitens teneatur se accusare

de illis peccatis scriptis postquam à Confessario lecta fuerunt, vel sufficiat antea?

Et an, qui non potest aliter, teneatur confiteri per scripturam?

Et an, si Confessarius fuit præsens, cum peccatum committeretur à penitente, vel quia audivit, sufficiat penitenti dicere, accuso me de illo peccato, quod vidisti me committentem, vel quod audivisti me commisisse heri, vel nudius tertius? Ex part. 1. 1. tract. 7. & Misc. 7. Resolut. 1.

§. 1. **N**egativè respondi cum communi sententia Doctorum, à qua nominatim contra me discedit Eminentissimus Cardinalis Lugo de *pœnit. disp. 15. sect. 5. à num. 66.* ubi sic ait: Loquendo verò de præcepto divino, licet hoc non obliget ad confitendum peccatum cum gravi detrimento extrinseco, ut tradunt communiter Theologi: non tamen apparet ejusmodi detrimentum sequi ex confessione facta per interpretem fidelem, & prudentem, cui non minus quàm ipsi Confessario fidere possit penitens. Suppono enim, interpretem etiam obligatum manere secreto, atque aded totum detrimentum esse, quòd peccata, quæ alias nota esse deberent uni, manifestentur duobus. Hoc autem non esse tanti ponderis, ut excuset ab obligatione divini præcepti probari potest ex aliis casibus, in quibus non obstante ejusmodi detrimento, obligat confessionis præceptum. Ita Lugo, qui postea multa argumenta adducit pro hac sua firmata sententia.

2. Sed puto non esse recedendum à contraria sententia, quam communiter docent DD. & ideo nominatim contra Card. Lugo insurgit novissimè Joan. Pontius in *cur. Theol. disp. 45. q. 6. concl. 3. n. 45.* respondens ad omnia ejus argumenta, & ita me citato tenet novissimè Leander de *Sacram. tom. 1. tr. 5. d. sp. 6. q. 10.*

3. Probatur hæc communis opinio à nostro Paqualigo in *Theol. tom. 2. disp. 82. sect. 7. num. 35.* quia præceptum confessionis nunquam obligat ad confessionem publicam, ut decernit Trident. *sess. 15. cap. 5.* Ergo, nec ad confessionem per interpretem; consequentia probatur. Ex eo quod non adest obligatio ad confessionem publicam, sequitur tantum quod adit ad secretam. Ergo non ad confessionem per interpretem. Consequentia ista probatur, secreta confessio est illa; quæ apud solum Sacerdotem manifestantur peccata, ut docet Trident. citat. Ergo non est confessio per interpretem. Confirmatur, Sacramentum penitentia est iudicium, quod exercetur inter Deum & hominem, & Sacerdos intervenit ut gerens vicem Dei. Ergo non obligat ad confessionem per interpretem. Consequentia probatur. Præceptum obligat tantum quòd tale iudicium potest exerceri secundum formam institutam, nempe inter penitentem & Deum; non autem quando esset exercendum cum hominibus; fit autem coram hominibus quando fit per interpretem.

4. Dico secundo, neque ex generali obligatione procurandi propriam salutem tenetur quis in articulo mortis confiteri per interpretem. Probatur, præceptum confessionis non obligat nisi ad eam confessionem quæ fieri potest, ita ut sufficiat etiam unicum peccatum explicare, aut etiam solum exhibere signum externum contritionis, quando aliud non est possibile. Ergo quando opus esset interprete, sufficit explicare per nutus propria peccata Sacerdoti eo modo quo possunt explicari.

§. Nota

5. Nota verò, quòd licet non sit præceptum divinum particulare de confitendo per interpretem; ad illud tamen quem obligati posse ex præcepto charitatis, quando scilicet in articulo mortis non esset securus de contritione, sed de ea dubitat; an verò si probabiliter judicat se habere contritionem. Qui etiam ulterius putant in tali casu sufficere, quod unum peccatum mortale sic confiteatur, & reliqua in genere. Imo Coninchus existimat sufficere confiteri peccata aliqua venialia; quia sic indirectè absolvetur à reliquis, etiam si solum habeat attritionem.

6. Sed Pontius ubi supra observat quòd si in tali casu sufficit confessio unius peccati mortalis aut venialis, vix unquam occurrere posse obligationem, etiam ex charitate confitendi cum interprete; quia vix unquam fieri potest, quin aliquo signo possit quis significare aliquod peccatum mortale aut veniale; sufficeret autem id facere. Concludit itaque non esse præceptum ullum confitendi per interpretem, nisi in articulo mortis ratione periculi defectus contritionis, cum non posset ullis signis ullum peccatum confiteri, & tunc sufficere confiteri unum peccatum etiam veniale in particulari, ac reliqua in generali. Sed in favorem amantissimi Domini mei Card. de Lugo fiant DD. ejus sententiam non esse singularem, nam illam docet *supplem. D. Thom. in 3. part. q. 9. art. 3. ad 2. Canus relect. de Pœnit. part. 5. & ex Theologis neotericeis Ludovicus Caspensis in cur. Theol. tom. 2. disp. 4. sect. 15. n. 120.*

7. Nota hic obiter, aliquem posse validè & licitè confiteri per scripturam Sacerdoti præsentem, dando ipsi illam legendam, & significando se accusare de omnibus illis, quæ scripto tradit; quando aliter confiteri non potest. Imò & cum posset etiam aliter nullum est præceptum prohibens talem confessionem, modò saltem postquam Sacerdos legit peccata, pœnitens dicat: Accuso me de omnibus illis peccatis, quæ legisti in illo scripto, nam sicut secundum omnes, si Sacerdos cognosceret peccatum commissum à pœnitente, utpote qui esset præsens cum committeretur, aut qui id audiret, sufficeret pœnitenti dicere: Accuso me de illo peccato, quod vidisti me committentem, aut quod audivisti me commississe heri, aut nudius tertius, ut tenent authores communiter: ita in proposito dicendum est à pari.

8. Sed difficultas est, an pœnitens teneatur se accusare de illis peccatis scriptis postquam à Confessario lecta fuerunt, vel sufficiat antea. Cardinalis Lugo videtur putare illud requiri, & non sufficere quod dicat antecessenter: *Accuso me de peccatis quæ leges in illa scriptura*: sed revera tamen existimo sufficere quod accuset se ante; nam illa accusatio manet moraliter post lecta peccata, & ex eo quod non retractet se, & maneat expectans absolutionem post lecta peccata, sufficienter innotescit Confessario, quod etiam post lecta peccata accuset se de illis. Per quod patet ad ea, quæ proponit Lugo in oppositum. Et ita tenet Pontius ubi supra, n. 48. & Leander de Sacram. tom. 1. tr. 5. disp. 6. q. 15. contra Sotum, & Candidum, opinionem Cardinalis de Lugo tenentes. Valdè enim accidentarium est quod ante vel post de illis pœnitens ore se accuset, sicut est quod antea, vel post de illis contritionem habeat, dummodo ad absolutionem ab illis præcedat.

9. Sed si aliquis hic querat, an qui non potest aliter, teneatur confiteri per scripturam? Plures quos citat & sequitur Pasqualigius in *Theol. tom. 2.*

contr. 82. sect. 14. n. 18. negativè respondent alij, quos citat & sequitur Leander de Sacram. tom. 2. tract. 5. disp. 6. q. 17. affirmant. Sed ego utramque opinionem puto esse probabilem, nisi aliquis dicat distinguendum esse cum Pontio in cur. *Theolog. disp. 45. q. 6. concl. 3. n. 48.* nam si quis posset scribere coram Sacerdote, quia ex natura rei nullum est periculum morale publicitatis majoris per talem confessionem, quam per vocalem: cum possit pœnitens chartam statim rumpere, sic ut amplius legi non possit, & in hoc casu teneretur sic confiteri, & procederet sententia affirmativa Leandri, & aliorum; vel si non posset scribere coram Sacerdote, tunc non esset obligatio scribendi illa antea, nam facilè charta, in qua scriberentur ante perdi posset & sic peccata publicari, & in hoc casu non teneretur ita confiteri, & procederet opinio negativa Pasqualigi, & aliorum.

RESOL. LXXXI.

An qui v. g. in India, vel in partibus Infidelium timent non posse habere Confessarium tempore mortis, teneatur anticipare confessionem, ut adimpleat præceptum divinum confitendi in articulo mortis? Ex quo sequitur infirmum, qui perseverans in articulo mortis, seu periculo, iterum peccavit mortaliter post confessionem tunc factam, teneri iterum confiteri. Ex p. 11. tr. 8. & Misc. 8. Ref. 37.

§. 1. **N**egativè respondet nominatim contra me P. Leander de Sacram. tom. 1. tr. 5. *disp. 3. quest. 11.* Probatur primò, quia in hoc casu, nullo modo adest periculum mortis, in quo tempore est præceptum Divinum confitendi: ergo ante illud nequit obligare. Secundò, qui non est confessus in articulo mortis, non tenetur, eo articulo elapso, postea confiteri ad implendum præceptum Divinum; ergo à fortiori non tenebitur quis confiteri ante adventum prædicti articuli. Sic in simili tenet Azorius tom. 1. *institut. moral. lib. 13. cap. 41. quest. 13.* & reputant probabile Joannes à Cruce in *summ. de pœnitent. quest. 3. dub. 3. conclus. 2.* & Joannes Sancius in *select. disputat. 11. num. 90. pagin. 91.* & tenent alij modernii. Nec argumentum contrariorum multum obstat; est enim discrimen manifestum. Quia in dicto casu, jam obligat præceptum audiendi Missam; cum ergo in hora tertia, verbi gratia possit quis illud adimplere; verè ad id tenetur: In nostro autem casu non sic; cum nondum obliget præceptum confessionis pro articulo mortis. Hucusque Leander.

2. Sed ego puto non esse recedendum à communi sententia, quam olim docui, & præter Doctores à Leandro citatos, illam docet Amicus in *cursu Theol. tom. 8. disp. 17. sect. 4. num. 43.* ubi sic ait: certum est hoc præcepto obligari etiam illos, qui sunt in probabili periculo mortis: ut primò parturientes, vel quæ maximas expertæ sunt in partu difficultates; qui bellum, vel periculosam navigationem aggrediuntur; qui probabiliter putant se ante mortem copiam Confessarij non habituros; hi enim omnes ante articulum, vel periculum mortis confiteri tenentur, dum copiam Confessarij habent, & conscientia peccati mortalis stimulantur. Ratio omnium est: quia cum omnes teneamur ante mortem hoc præceptum adimplere, imminente periculo mortis, vel probabili dubio, quòd

Sup. hoc supra in Ref. 65. & in co. 5. tract. 9. et Ref. 21. 5. sed contra, riam. in principio.